

Projectplan

Leeuwarden-Fryslân 2018

9 maart 2015

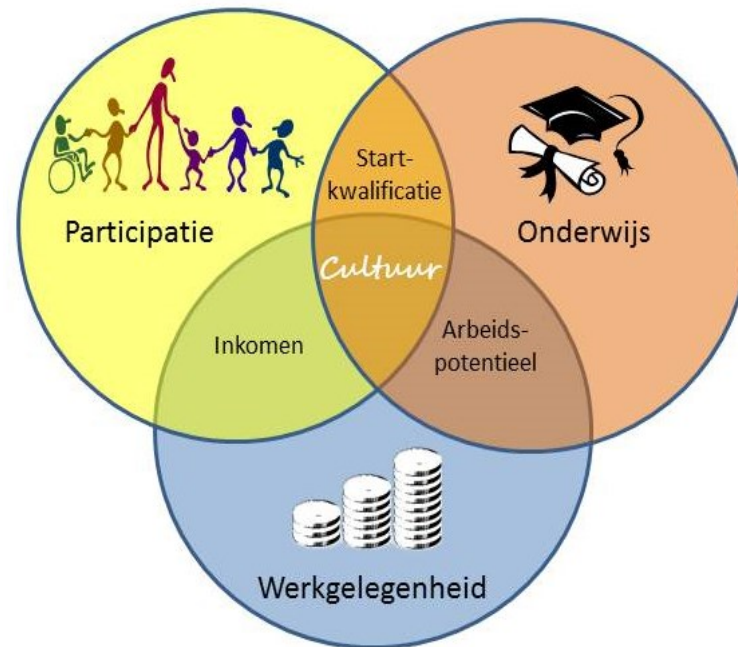
1. Waarom Culturele Hoofdstad van Europa?

De afgelopen jaren hebben gemeente en provincie zich hard gemaakt voor het binnenhalen van de titel Europese Culturele Hoofdstad van Europa in 2018. Dit deden zij vanuit het besef dat cultuur een enorme katalysator kan zijn voor de zo broodnodige sociaal- en economische impuls in Leeuwarden en Fryslân.

De algemene opdracht voor het totale project is geformuleerd in het tweede bidbook en kan worden afgeleid uit de ambitie die Leeuwarden en Fryslân delen. Deze ambitie is verwoord in de samenwerkingsagenda 2013-2025: cultuur, in brede zin van het woord, is de katalysator voor verandering op sociaal, economisch en ecologisch terrein. Deze verandering is nodig omdat Leeuwarden en Fryslân voor een grote opgave staan. Leeuwarden en Fryslân zijn door hun perifere ligging nog onvoldoende in beeld bij (internationale) bezoekers, terwijl zij Europa veel te bieden hebben. Ook dreigen stad en provincie (verder) achterop te raken bij de rest van Nederland doordat een aantal problemen zich hier concentreert. Het gemiddelde inkomen en onderwijsniveau liggen lager dan in de rest van het land en er is te weinig werk voor hoger opgeleiden. Daarnaast is er sprake van krimp, vergrijzing en vergroening, waardoor de leefbaarheid onder druk staat. In zowel het eerste als het tweede bidbook is hier uitgebreid op ingegaan en de aanpak hiervoor is opgemerkt en opgepakt door de internationale jury.

Op 6 september 2013 werd, na een spannende wedstrijd, bekend dat de stad Leeuwarden tot winnaar is gekozen voor de titel Europese Culturele Hoofdstad van Europa in 2018. De formele bevestiging daarvan door de Europese Commissie vond plaats op 21 mei 2014. Hiermee brak een nieuwe fase aan op de weg naar het verder invullen en realiseren van de titel Europese Culturele Hoofdstad in 2018.

De opgave die nu voor de stad en de provincie voorligt is zowel in het bidbook als in de samenwerkingsagenda van gemeente en provincie verwoord. In de samenwerkingsagenda die het bredere kader schetst is de opgave schematisch als volgt weergegeven:

Participatie.

Leeuwarden scoort hoog op 'de verkeerde lijstjes' als het gaat om achterstand en maatschappelijke uitsluiting. De stad staat met zes probleemwijken in de top 100 'kinderen in armoede' van de middelgrote steden in Nederland. In Leeuwarden groeien twee keer zoveel kinderen in armoede op (16%) als landelijk (8%). Participatie gaat niet alleen om het ontbreken van voldoende bestaansmiddelen om een maatschappelijk aanvaardbaar leven te kunnen leiden. Het raakt ook aan sociaal isolement, verlies van aanzien in de gemeenschap en een verminderd zelfbeeld.

Onderwijs

In totaal volgen rond 45.500 leerlingen en studenten in Leeuwarden onderwijs. Het aandeel hoger opgeleiden op de lokale arbeidsmarkt is in de loop der jaren steeds meer toegenomen, terwijl het aandeel werkzame personen met een lage opleiding afneemt. 80% van de

jongeren met een bijstandsuitkering heeft geen of onvoldoende startkwalificatie. Schooluitval moet daarom met kracht worden bestreden. Daarvoor moet worden geïnvesteerd in de samenwerking tussen onderwijs, werkgevers en maatschappelijke organisaties gericht op jongeren. Het bedrijfsleven in Leeuwarden en Fryslân kan niet functioneren zonder goed opgeleid personeel.

Werkgelegenheid

Leeuwarden en Fryslân staat voor de groei van het aantal banen en daarmee de economische situatie van veel huishoudens. Werk zorgt voor inkomen en biedt bestaanszekerheid aan de huidige en toekomstige generaties. Naast kansen grijpen op de economische speerpunten (watertechnologie, duurzame energie en agrofood en creatieve bedrijvigheid en zorg) moet er zwaar worden ingezet op het bestrijden van de mismatch op de Friese arbeidsmarkt door werkgelegenheid of (om)scholing te bieden aan laagopgeleiden en jonge werklozen zonder diploma.

Hiermee zijn de lange termijn doelstellingen gekaderd. Binnen deze lange termijn doelstellingen is het hoofddoel van het programma voor 2018: het structureel versterken van de stad Leeuwarden, de provincie Fryslân en het Waddengebied door het aangaan van verbindingen kriskras door Europa die leiden tot versterking van de creatieve, toeristische en ecologische industrie met als oogmerk een versterking van de sociale, economische en ecologische positie van stad, provincie en waddengebied.

Met het programma Leeuwarden-Fryslân 2018 is gekozen voor het inzetten van cultuur als katalysator voor het bereiken van bovenstaande veranderingen. Zo werkt het: vijf stappen spelen een belangrijke rol. Ze zorgen ervoor dat de doelen van 2018 gehaald worden. Idealen en creativiteit staan daarbij centraal.

Idealen

Wat ons drijft is geloof in de kracht van creativiteit en de gemeenschap. Dat we door samen te ontdekken en te scheppen onze wereld kunnen veranderen. Dat creativiteit culturele, sociale en economische waarde heeft. Nieuwe kunst, nieuwe kansen, nieuw werk, nieuwe contacten.

Creativiteit

Mensen bedenken steeds weer nieuwe mogelijkheden en doen elkaar iedere dag weer versteld staan. Originele ideeën leiden tot ongekennde toepassingen, voor onderwijs en werk, wonen en zorg, communicatie en vervoer, voedsel en natuurbehoud.

2018

Leeuwarden-Fryslân 2018 laat zich inspireren door de stad, de provincie, het land, Europa en de wereld. Hieruit komen tientallen evenementen voort: van opera tot straattheater, van expositie tot concert, van filosofie tot landschapskunst. Makers uit de hele wereld en van om de hoek. Onvergetelijke ervaringen, door mensen die willen beleven en laten beleven. Dit als startpunt van de grotere sociaal economische impuls die we aan de regio willen geven.

Doelen

Wij willen sporen achterlaten. Bij bezoekers en makers, maar ook in onze mienskip. Leeuwarden-Fryslân 2018 is een zoektocht naar nieuwe manieren om mensen en groepen bij elkaar te brengen en de levensstandaard voor een ieder te verbeteren. En niet slechts voor een moment. Ons ideaal is een iepen mienskip, waarin men zich thuis en verbonden weet, die zich door de wereld laat verrijken, en die haar kracht en trots met de wereld deelt.

Kernwaarden

Wij zoeken met een open blik, uitnodigend, uitdagend, vanuit eigen kracht en met oog voor elkaar, soms speels, soms of ons leven ervan afhangt. Leeuwarden-Fryslân 2018 laat zien waar wij samen toe in staat zijn. In de wijk en in de wereld, van de buurtschappen tot ver over de grenzen van het continent. En niet voor maar even, maar voor het leven.

Met het programma voor 2018 worden de doelstellingen uit het bidbook gerealiseerd. Het bidbook is het contract tussen de Europese Commissie en de stad Leeuwarden. De doelstellingen uit het bidbook zijn geclusterd naar 6 E's: Event, Europe, Experience, Entrepreneurship, Empowerment en Ecology.

Event

Alle evenementen dragen bij aan het versterken van de economische, sociale, ecologische en culturele structuur van Leeuwarden, Friesland en het Waddengebied. Met het totale programma wordt een verandering bewerkstelligd die ons een iepen Mienskip oplevert: open en verbindend naar de wereld.

Europe

Als spin off van Lwd2018 beschikken Leeuwarden en Fryslân over een breed en sterk multilateraal netwerk in Europa dat duurzaam inzetbaar is voor de creatieve, toeristische en ecologische industrie.

Experience

Als spin off van Lwd2018 ontstaat voor Leeuwarden, Fryslân en het Waddengebied een integraal aanbod van culturele, ecologische en toeristische ervaringen ondersteund door een krachtige marketing opdat een internationaal cultureel en ecologisch geïnteresseerd publiek het gebied structureel als een aantrekkelijke bestemming ziet. Bovendien wordt het gebied aantrekkelijker om te wonen, werken en studeren voor mensen met diverse achtergronden.

Entrepreneurship

Het versterken van het ondernemerschap binnen het domein creativiteit, ecologie en toerisme opdat er voldoende capaciteit is voor Lwd2018 en er blijvende economische groei en werkgelegenheid volgt in deze domeinen.

Empowerment

Lwd2018 heeft een sterke focus op participatie. Als gevolg van Lwd2018 zullen mensen, vooral kinderen en jongeren, blijvend stijgen op de maatschappelijke ladder, door meer deel te nemen aan de samenleving met als spin off een hogere participatie in onderwijs en betere perspectieven op de arbeidsmarkt. Dit wordt mogelijk door toename van eigenwaarde en meer zelfvertrouwen zowel individueel als collectief.

Ecology

Leeuwarden en Fryslân kooldioxide-neutraal en zelfvoorzienend laten worden in zijn energiegebruik, het innoveren in landbouw naar een duurzame voedselproductie en innoveren in watertechnologie.

2. Wat gaan we doen?

Tot en met 2018 wordt gewerkt aan een breed evenementenprogramma. Dit programma bevat in ieder geval 41 grote evenementen die onder de regie van een daartoe in het leven geroepen stichting tot uitvoering worden gebracht. Daarnaast worden de open programma's gevuld met allerlei projecten uit de mienskip. De stichting zorgt er voor dat deze projecten vanuit de mienskip groeien. De stichting stimuleert en faciliteert deze projecten waar mogelijk. Het is de bedoeling dat, tezamen met reeds bestaande evenementen, er in 2018 op zo'n 1000 locaties in Leeuwarden, Fryslân en het Waddengebied activiteiten en evenementen zijn. In de bijlage bij dit projectplan wordt aangegeven wat we tot nu toe al hebben gedaan.

In de samenwerkingsagenda zitten naast de sociaal economische structuurversterkende projecten ook de faciliterende projecten rond 2018 die normaliter een overheidstaak zijn, en/of een legacy hebben die 2018 overstijgt. Naast het organiseren van de events neemt de stichting ook zelf een aantal onderdelen uit dit facilitair programma voor zijn rekening. Dit zijn:

- Lobby;
- financiering en sponsoring;
- marketing en externe communicatie.

De overige faciliterende projecten zijn qua primaire verantwoordelijkheid als volgt belegd:

- Openbare orde en veiligheid: gemeente (n);
- Monitoring en evaluatie: gemeente Leeuwarden en provincie Fryslân;
- Mobiliteit: gemeente Leeuwarden;
- Bereikbaarheid: gemeente Leeuwarden;
- Blokhuispoort: gemeente Leeuwarden en provincie Fryslân;
- Stationsgebied: gemeente Leeuwarden;
- Hospitality: provincie Fryslân;
- Regiobinding: provincie Fryslân.

De brede maatschappelijke samenwerkingsagenda wordt uitgevoerd door overheden, maatschappelijke organisaties, culturele instellingen, kennisinstellingen, bedrijfsleven en individuen. De overheden trekken deze samenwerkingsagenda en zijn primair verantwoordelijk voor het behalen van de doelen uit het bidbook die gerelateerd zijn aan de samenwerkingsagenda.

3. Wie gaat het doen?

De urgentie en noodzaak worden breed gevoeld en gedragen. Kennisinstellingen, bedrijfsleven, culturele instellingen, maatschappelijke organisaties, individuen, kortom de hele mienskip wil meehelpen om van Leeuwarden-Fryslân 2018 een succes te maken. Samenwerking, het leggen van nieuwe verbindingen staat in het hele project centraal. Ieder vanuit zijn of haar eigen verantwoordelijkheid.

De primaire verantwoordelijkheden voor de realisatie van de doelstellingen per E uit het bidbook zijn als volgt verdeeld tussen stichting en overheden:

Event

Doel uit bidbook	Stichting	Samenwerkings-agenda
35% van de Friezen past Mienskip toe	nee	ja
4 miljoen bezoekers in 2018	ja	nee
79 miljoen bestedingen door bezoekers	ja	nee

Europe

Doel uit bidbook	Stichting	Samenwerkings-agenda
Sterke netwerken en uitwisselen positieve ervaringen tussen culturele ondernemers/organisaties	ja	nee
Lwd 2018 voorbeeld in cultuurbeleid regio Nederland-Duitsland-Denemarken	nee	Ja
Contact met 30 miljoen Europeanen	ja	nee
15% EU funding culturele events	ja	nee
samenhang tussen bestaande instituten die een hogere kwaliteit van leven promoten in 2019, meer synergie met andere EU projecten	nee	ja

Experience

Doel uit bidbook	Stichting	Samenwerkings-agenda
50 miljoen Europeanen kennen LWD/Fryslân	ja	nee
Toename van 5% bezoekers per jaar	nee	ja
90% van de bezoekers geeft aan dat zij een herhalingsbezoek na 2018 willen doen	ja	nee
verhogen aantrekkingskracht van de stad	nee	ja
Toename van 5% meer studenten per jaar Universitair/UCF	nee	ja
60% van 13-20 jarigen denkt over terugkeer na studie elders	nee	ja
30% studenten in Leeuwarden blijft	nee	ja

toename studiemogelijkheden	nee	ja
samenwerking buitenlandse universiteiten	ja	nee
Imagowijziging associaties met innovatie en creativiteit	ja	nee
60% meer trots op eigen regio	nee	ja
verbeteren toerisme, vooral cultuur toerisme en beleavings- toerisme	ja	nee

Entrepreneurship

Doel uit bidbook	Stichting	Samenwerkings-agenda
25 nieuwe bedrijven	nee	ja
25% 65-80 jarigen dragen kennis over	ja	nee
35% van de dorpen (=145) aantrekkelijker voor (start-ups) creatieve industrie	nee	ja

Empowerment

Doel uit bidbook	Stichting	Samenwerkingsagenda
60% kinderen onder armoedegrens Fryslân doet mee	ja	nee
50% participatie alle benaderde doelgroepen	ja	nee
25% participatie niet standaard cultuur bezoekers	ja	nee

+30% meer bezoeken aan culturele instellingen	nee	ja
+20% culturele mobiliteit	nee	ja
30.000 vrijwilligers	ja	nee
beleid in culturele wereld gericht op burgerparticipatie	ja	nee

Ecology

Doel uit bidbook	Stichting	Samenwerkings-agenda
internationaal profiel op gebied van watertechnologie	nee	ja
Europees leider o.g.v. 'water' en 'agrifood'	nee	ja
Toename van 7500 banen watertechnologie	nee	ja
Toename van 1500 banen agrifood	nee	ja

Het college van burgemeester en wethouders (B&W) is formeel opdrachtgever aan de stichting. In de praktijk zijn de colleges van B&W en gedeputeerde staten (GS) gezamenlijk opdrachtgever.

4. Hoe gaan we het doen?

Om de titel binnen te halen, hebben we in het bidbook 41 evenementen voorgesteld. Dat is een afspraak met de mienskip en de Europese Commissie, dus die gaan er komen. In het programma voor 2018 wordt daarnaast nadrukkelijk ruimte gemaakt voor nieuwe initiatieven. Mensen worden uitgenodigd om aan te haken bij de 41 evenementen en/of een evenement te bedenken dat past binnen de open programma's van het bidbook: Lab Lwd en Royal Friesian. Via het 2018 Informatiecentrum kunnen mensen hulp krijgen om evenementen te realiseren.

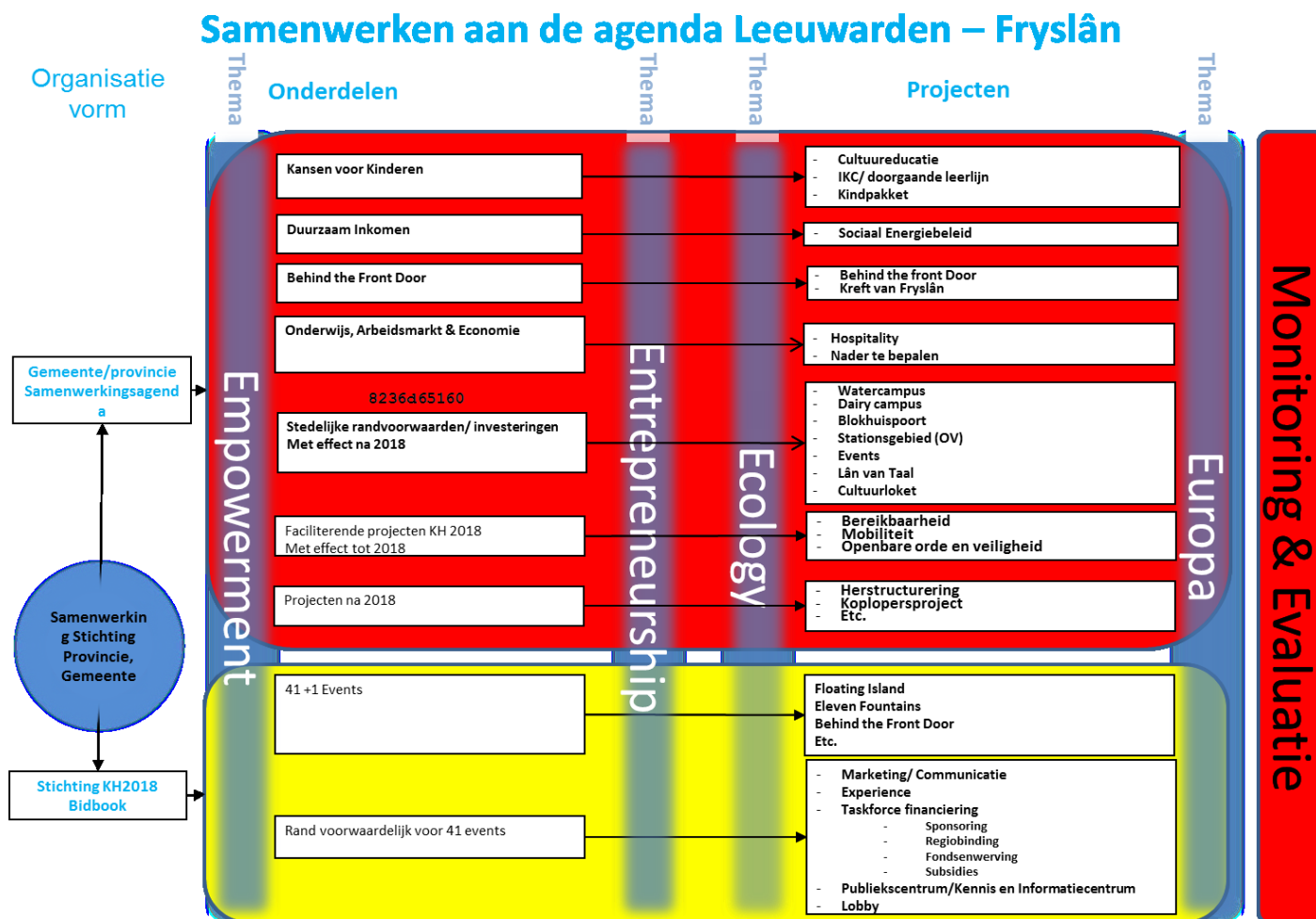
Een groot omvangrijk project als Leeuwarden-Fryslân 2018 vraagt om een strakke regie op de uitvoering waarbij gestuurd wordt op de elementen kwaliteit, tijd, middelen en doelrealisatie.

Zowel bij de overheden als bij de stichting zal de balans gezocht moeten worden tussen het faciliteren en stimuleren van allerlei initiatieven uit de mienskip en het voeren van de regie.

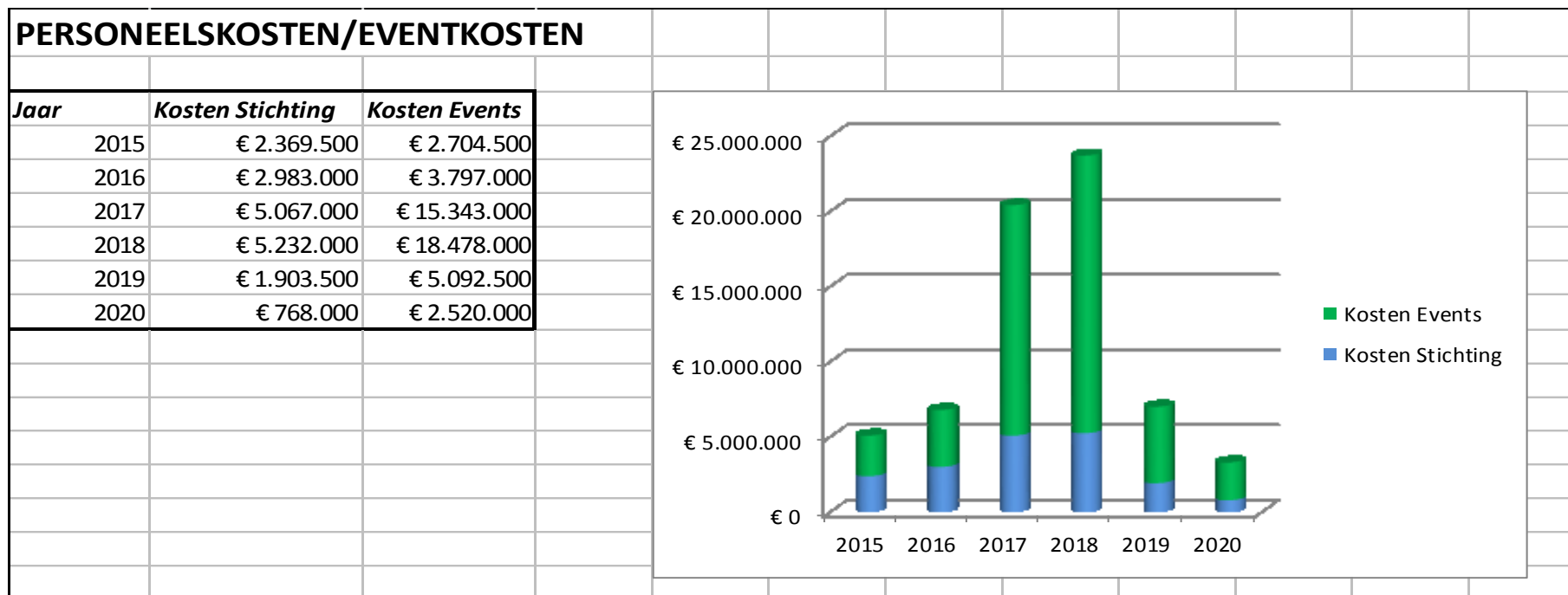

De regievoering voor 2018 ligt op programma-, proces- en projectniveau. De methodiek die hiervoor is ontwikkeld wordt beschreven in de bijlage.

Het samenspel tussen overheden en stichting ligt op programma-, proces- en projectniveau. Onderstaand schema geeft de onderlinge relaties weer.

Een strakke regie zal ook worden gevoerd op de financiën. De meerjarenbegroting uit het bidbook is het uitgangspunt voor de financiering van het programma 2018. De verhouding tussen middelen die voor de uitvoering beschikbaar zijn en personeelskosten zal strak worden bewaakt.

5. Wanneer?

In onderstaand overzicht zijn de mijlpalen tot en met 2018 opgenomen. In de bijlagen is per onderdeel een gedetailleerdere planning opgenomen.

